

„PALJASTETTU ISIS“

Pekka Ervastin esitelmä 17.7.1931

Ystävät! – Vuonna 1877 ilmestynyt New Yorkissa teos, jonka nimi oli „Isis Unveiled, a Master Key to the Mysteries of Ancient and Modern Science and Theology“, suomeksi: „Paljastettu Isis, mestariavain muinaisen ja nykyisen tieteen ja jumaluusopin salaisuuksiin“. Tämän kirjan oli kirjoittanut H. P. Blavatsky, – niinkuin nimilehdellä seiso, joka mainitsi itsensä Teosofisen Seuran kirjeenvaihtaja sihteeriksi. Teosofisesta Seurasta tiedettiin sangen vähän; siihen ei kuulut montaa ihmistä. He eivät olleet pitäneet montakaan julkista kokousta. Perustamiskokous oli puolijulkinen, mutta sittemmin he olivat kokoutuneet yksityisesti ja epävirallisesti tuon kirjan kirjoittajan H. P. B:n yksityiskodissa; hänen vastaanottohuoneessaan olivat jäsenet pitäneet kokouksiin ja mitä niissä kokouksissa oli tekeillä, siitä suurella yleisöllä ollut mitään tietoa. Jotain salaperäistä se oli, sen kaikki arvasivat ja jotakin oli kai tekemistä henkimaailman kanssa, koska Madame Blavatskyn nimi ei ollut tuntematon Amerikan yleisölle; jo useamman vuoden aikana, aina vuodesta 1874 oli näkynyt H. P. B:n nimi sekä jokapäiväisessä sanomalehdessä, että erinäisissä aikakauskirjoissa, jotka oli omistettu spiritistiselle liikkeelle. Nimikirjoitus H. P. B. oli aina puolustanut spiritistisiä ilmiöitä ja taistellut sen asian puolesta, että me ihmiset, jotka elämme tässä näkyväisessä maailmassa, voimme olla tekemisissä näkymättömän maailman kanssa erikoisten ihmisten – niinkutsuttujen mediumien – välityksellä. Tästä H. P. B. oli aina kirjoittanut, mutta vastoin spiritistisiä tavallisia olettamuksia ja teorioja. Hän ei ollut tunnustanut, että tämä näkymätön maailma, joka seurusteli mediumien välityksellä elävien kanssa, olisi yksinomaan vainajia vaan, oli viitannut, että spiritistisissä istunnoissa on mukana vaikuttamassa ja toimimassa kaikenlaisia

näkymättömän maailman voimia, semmoisia voimia, joita oli ihmisessä itsessään ja näkymättömässä luonnossa yleensä. Hän ei ollut tunnustanut siis sitä, mikä oli kaikkien spiritistien uskon pykälä – että vainajien henget aina ilmestyivät spiritistisessä istunnossa – ja tämän kautta – se tiedettiin kyllä – oli H. P. B. joutunut jonkunverran huonoihin ja riitaisiin väleihin niiden spiritistien kanssa, joiden asiaa hän muuten aina oli puolustanut. Nyt, kun kirja „Paljastettu Isis“ ilmestyi, herätti se tavatonta huomiota. Sitä riennettiin lukemaan tieteellisellä taholla ja niiden ihmisten puolelta, jotka harrastivat totuuden etsimistä ja jotka olivat mielenkiinnolla seuranneet spiritististä liikettä. He kaikki riensivät lukemaan tätä kirjaa, joka ei suinkaan ollut mikään pian luettu kirja, joka käsitti kaksi n. 700–800 sivua käsittävää nidettä ja nämä sivut olivat hienoa präänttiä. Laaja teos – ja tarvittiin todellista kärsivällisyyttä ja suurta asianharrastusta sitä lukeakseen. Monien lehtien kirjeenvaihtajat kuitenkin lukivat tämän kirjan – ja mielenkiinnolla – ja kirjoittivat siitä loistavia, kehuvia arvosteluja erinäisiin amerikkalaisiin lehtiin. Se ilmestyikin heti uutena painoksena, ja vielä kolmannen kerran se meni hyvin kaupaksi. Mutta huolimatta siitä, että se sai näin hyviä arvosteluja, levisi kuitenkin uskonnollisten ihmisten piirissä pian semmoinen huhu, että tuo Blavatskyn kirja on kauhea kirja, se vastustaa kristinuskoa, – on antikristillinen kirja. Ja ne ihmiset, jotka eivät olleet lukeneet sitä kirjaa, tai selailleet korkeintaan sitä, huusivat kaikista äänekkäimmin, että se on mahdoton kirja, häväistys kristikunnalle, – kirja, joka ylistää pakanallisia uskontoja ja pilkkaa kristinuskoa. Ja kun joku huhu leviää määrätysissä piirissä, se pysyy ja elää itsepintaisesti. Sentähden tiedämme, että myöhempinä vuosina, huolimatta siitä, että teosofisella taholla selostettiin asiaa kuinka monta kertaa tahansa, pidettiin Blavatskyä ja hänen kirjaansa antikristillisenä ilmiönä. Kuitenkaan ei olisi tarvittu muuta, kuin että nämä ihmiset, jotka suurella kauhulla puhuivat Blavatskyn „Isis Unveiled“ -teoksesta, olisivat

tuon teoksen lukeneet. Se on aivan merkillinen ilmiö ihmiskunnassa, että aina osaamme parhaiten arvostella sitä seikkaa, johonka emme ole itse tutustuneet. Niin pian kun olemme tutustuneet asiaan juurta jaksain, arvostelumme mykistyy ja silloin huomaamme, että ensimmäinen arvostelumme oli ken ties' aivan ilman pontta ja perää. Niinpä nämä hyvät kristityt, jotka olisivat suvainneet lukea, olisivat heti huomanneet, että H. P. B. itse sanoo nimenomaan toisen osan esipuheessa, että tämä kirja ei ole kirjoitettu suurta yleisöä varten ja hänen täytyy aivan kuin surulla sanoa, että se ei ole oikeastaan kirjoitettu kaikkia kristittyjä varten. Hän tietää, että jos kristityt yleensä ajattelemattomasti lukevat tämän kirjan, he siitä pahastuvat, sillä kristityt ovat enimmäkseen pintapuolista väkeä, jotka eivät yhtään ole tahtoneet tutustua maailman toisiin uskontoihin ja eivät tahdo kuulla puhuttavankaan niistä. Ennakkoluuloisina he tuomitsevat etukäteen kaikki maailman uskonnot pirullisiksi, saatanallisiksi, ja heidän mielestään ainoastaan heidän oma kristillinen uskontonsa on ainoa oikea ja jumallinen. Näitä kristityitä on paljon — sanoo H. P. B. — ja hän aivan vavistuksella lähettää tämän kristittyyn maahan ja kansaan sentähden, että he eivät malta sitä ymmärtää. Tämä on hänestä niin ikävää, sillä toiselta puolen hän tunnustaa, että aina on ollut ja on hyviä kristityitä, joiden elämän puhtaus, siveellinen elämä ja kaikki hyvät työt nostavat heidät korkealle yli heidän oman uskonnonoppinsa. He ovat paljon parempia kristityitä, jotka todella seuraavat Kristuksen jälkiä, kuin heidän omia teologisia dogmejaan, ja tämä surettaa häntä, että hän tulee heitäkin loukkaamaan. Mutta — hän sanoo — yksi tosiseikka on varma, että hän ei sanallakaan loukkaa itse tuon ihmeellisen profeetan ja suuren moraallisen reformaattorin Jeesus Natsarealaisen oppia ja elämää, sillä hänen oppinsa ja elämänsä on kristikunnan ainoa pelastus ja kristikunta tulee vasta sitten saavuttamaan harmonisen kulttuurin ja onnen, kun se alkaa noudattaa tuon suuren opettajansa elämänoppia ja neuvoja. —

Näin sanoo Blavatsky itse kirjassaan ja meidän täytyy sanoa ja tunnustaa siis, että hän kyllä oli selvillä tilanteesta, sillä hän omistaa toisen puolen teoksestaan teologisille kysymyksille. Hän sanoo suoraan ja pelottomasti, missä kohden kristilliset opit ovat vääriä ja kirkot ovat ennakkoluuloisia, missä he ovat erehtyneet mitä suurinta kuolemansyntiä tekemään. Hän sanoo sen pelkäämättä suoraan; hän tahtoo vain totuutta. Sentähden hän vetoaa kaikkiin vanhoihin uskontoihin. Hän sanoo: „ – oi te kristityt kristikunnassa! kuinka te olette ylpeän tietämättömiä, kun luulette, että kaikki muinaiset uskonnot ovat olleet ainoastaan niisanottua pakanallista tietämättömyyttä. Asia on ihan päinvastoin. Teidän oma uskonne ei ole mitään muuta kuin oman suuren profeettanne pettämistä. Teidän on mentävä taaksepäin muinaiseen Intiaan; siellä löydätte nykyaikaisen sivistyksen kaikki perustukset ja kaiken uskonnon korkeassa ja yksinkertaisessa muodossa. Teidän täytyy mennä pyhiin kirjoituksiin ja kirjoihin, jotka ovat säilyneet, jos tahdotte tietää mitä uskonto on. Sillä ette voi tietää mitä uskonto on, jos ainoastaan katsotte itsenne sokeiksi omiin kirkkoihinne. Tutkikaa kaikkia vanhoja uskontoja niin näette, mitä viisautta, puhtautta, ylevyyttä on ollut hinduismissa, buddhalaisuudessa kuin muhamettilaisuudessakin. Älkää luottako lähetyssaarnaajien kertomuksiin uskonnoista, sillä heidän kertomuksensa ovat joko valheita täynnä tai irvikuvia todellisuudesta. He eivät ole tahtoneet puolueettomasti nähdä, mitä on uskonnossa todellista noissa vanhoissa kulttuuri-, sivistysmaissa, vaan ainoastaan nähdä, kuinka heidän oma ahdas maailmankäsityksensä on parempi kuin vanha pakanaus. He ovat ennakkoluuloisesti lähteneet vanhain pyhain uskontojen luokse, eivätkä niitä tunne. Mieluummin kuulkaa semmoista tosikristittyä kuin Matthew Arnoldia, englantilaista, joka sanoi nimenomaan, että jokainen viisas mies huomaa, että sekä hinduismissa, buddhalaisuudessa, että muhamettilaisuudessa on paljon semmoista viisautta, jaloutta

ja ylevyyttä, josta meillä ei ole aavistustakaan. On kuultava semmoisen tosikristityn puhetta. Ja on käännättävä semmoisen oppineen puoleen kuin Max Müller, joka käänsi Intian pyhät kirjat englanninkielelle. Ainoastaan jokainen tosikristitty tunnustaa, että vanhoissa uskonnoissa on ollut jotain totuutta, jaloa ja kaunista. Mutta maailma elää sanomattomassa tietämättömyydessä.“

Ja Madame Blavatsky siinä suuressa teoksessaan puhuu hyvin laajasti monenlaisista opeista, näyttäen havainnollisesti, miten erilaiset kristityt dogmit ovat syntyneet ja mitä tosissa uskonnoissa on opetettu samasta asiasta. Hänen kirjansa on täten sangen oppinut, täynnä otteita kaikenlaisista kirjoista, kaikenlaisten suurten viisasten ja tunnettujen kirjailijain teoksista. Mutta meidän on mahdoton viivähtää kaikissa hänen esittämässään asioissa, tahdon vaan huomauttaa siitä, josta hän erikoisesti puhui tässä osassa, joka on omistettu teologialle, että kaikki uskonnot ovat yksimielisesti aina sanoneet niin, kuin kristinuskokin, että ihminen on kolminainen olento. Kristityissä lähdekirjoissa – esimerkiksi Paavalin kirjeissä – sanotaan, että ihminen on henki, sielu ja ruumis. Paavali sanoo niin. Nyt käsitteet henki ja sielu on sekoitettu yhteen, että ihmisessä ei ole muuta kuin ruumis ja sielu, joka jää sangen käsittämättömäksi asiaksi. Mutta alkuaikoina on opetettu kristillisissä kirkoissa, että ihminen on kolminainen ja näitä kolmea yhdistää elämänprinsiippi. Ihmisen ruumis on se, minkä näemme ja sielu on näkymättömän elämän personallinen elämä, joka on kokoonpantu tahdonilmauksista kaikkitaajuisesta elämästä. Mutta kaikki uskonnot ovat opettaneet, että ihmisellä ei ole ainoastaan elävä sielu – itse asiassa kuolevainen sielu –, personallinen minuus, vaan, että ihmisessä on myöskin henki, se henki, joka on hänen takanaan, joka on kuolematon ja josta hän on sielussaan että ruumiissaan kuin ilmennys, mutta henki hänessä on jumalallinen ja kuolematon – tai henki ihmisessä on itse asiassa Jumalasta, suuresta elämästä

kotoisin ja sentähden yhtä sen kanssa ja ikuinen ja kuolematon. – Näin puhuu Isis Unveiled ihmisen kolmiyhteydestä ja – kuinka se esiintyy eri uskonnoissa, ja sitten – kuinka koko maailman-kaikkeus on kolmiyhteinen samalla tavalla. Sillä me emme näe maailmasta ympärillämme kuin näkyväisen maailman, mutta se on ainoastaan vaillinainen peilikuva siitä, mitä maailma itsessään on. Se on sielumaailma, joka on paljon rikkaampi ja on täynnä muotoja, paljon suuremmassa määrässä muotoja, olentoja, siis eläviä olentoja kuin konsanaan tämä näkyväinen maailma. Tämä on kuin peilikuva tuosta näkymättömästä. Tämä näkyväinen on vuotanut ulos näkymättömästä, joka on sisältörikkaampi. Siinä on säilynyt kaikki kuvat kaikesta menneestä ja siinä on aavistus tulevaisuudesta. Sillä ei ole olemassa kuin nykyisyys ja sitäkään ei oikeastaan ole olemassa, sillä nykyhetki on mennyt ja tuleva on kuin sitä tulevaisuutta aina. Sentähden tämä aika on kuin suuri harhakäsite ja ijankaikkinen, joka on kosmoksen takana, on henki, jota myöskin nimitämme Jumalaksi. Se jumalallisena henkenä on kaiken näkyväisen ja näkymättömän takana, josta ihmisenkin henki on lähtenyt. Se ijankaikkinen on tehnyt ihmisenkin hengen ijankaikkiseksi ja kuolemattomaksi.

Ja nyt Madame Blavatsky myöskin panee erikoista huomiota siihen seikkaan, että silloin vuonna 1877, kun kirja ilmestyi, oli olemassa sangen suuri ristiriita tieteen ja teologian välillä. H. P. B. omistaa suurta huomiota ja montakymmentä sivua kirjassaan. Se ristiriita lyhyesti sanoen oli siinä, että teologia, jumaluusoppi, joka ei osannut todistaa ollenkaan henkisistä asioista, aina vetosi sokeaan uskoon ja sanoi, että ihmeitä on olemassa. Se vetosi aina siihen, että uskontojen suuret totuudet todistetaan ainoastaan ihmeillä: „ – ihmeitä täynnä on Vanha Testamentti ja Uusi Testamentti. Jeesus teki aina ihmeitä, ja nämä ihmeet todistavat meidän uskontomme jumaluuden. Nämä ihmeet ovat sitä laatua, että me emme voi niitä järjellämme käsittää, täytyy vaan uskoa. Niissä Jumalan ihmeitätekeväisyys tulee näkyviin. Jumala voi

tehdä niin suuria ihmeitä, että Jumala voi olla kuin ristiriidassa itsensä kanssa; hän voi sanoa tänään näin ja huomenna toisella tavalla ja muuttaa päätöksiansä sentähden, että hän on täydellinen ja kaikkivaltias.“ Ristiriita tieteen ja uskonnon välillä oli, että tiede nauroi tälle. Se ei ottanut käsittääkseen mitään ihmeitä. Se oli tutkinut tätä näkyväistä maailmaa ja huomannut sen lakisiteiksi: „kaikella on syynsä ja jokaisella syyllä seurauksensa. Ei mitään ihmeitä ole. Emme mistään löydä semmoista Jumalaa, joka loukkaisi omia lakejaan. Semmoinen Jumala olisi paremmin hullujenhuoneen asukas. Minkätähden hän laatisi lakeja, niitä rikkoakseen. Me emme usko. Me sanomme, ihmeitä ei ole; kaikki on lakisiteistä.“ – Näin väitti tiede, ja se olisi ollut kaunis väite, jos tiede itse olisi ollut varma – tietoinen asioista. Mutta H. P. B. tiesi, että tiede ei ollut tietoinen kaikista asioista. He tekevät vain johtopäätöksiä, jotka ovat ristiriidassa keskenään. Huominen havainto saattaa tehdä tyhjäksi eilisen havainnon sentähden, että tiede ei ollut niin luja ja selvä kuin tiedemiehet itse olivat arvostelleet. Ja sentähden suuri yleisö ei tiennyt mihin suuntaan kallistua. Ne jotka eivät jaksaneet ajatella olivat teologien puolella – ja vaikka vannoiivat, että Jumala oli ihmeidentekijä. Ja taas tiedemiehet itse ja ne, jotka heitä seurasivat vajosivat ateismiin ja materialismiin. He eivät välittäneet spiritistisistä ilmiöistä, vaikka ne olisivat olleet omiansa huomauttamaan ihmisille, että oli muutakin olemassa kun aineellinen maailma, joka teki meidät materialisteiksi. He sanoivat ennakkolta, että ne olivat mahdottomia asioita. Ei vainajat voi ilmestyä, vainajat, jotka eivät ole olemassakaan. Ja niin he tyytyivät olemaan materialistis-tieteellisessä tietämättömyydessään. – Nyt H. P. B. omistaa paksun osan siihen todistukseen, jolla hän tahtoo näyttää, että on aina todella ollut muuta olemassa kuin vain maailma, jota voi vasaralla hakata; että aina on todella kansojen tiedossa ollut näkymätön elämä, ja on aina ollut viisaita, jotka ovat tienneet. H. P. B. sanoo heti kirjansa alussa:

„Me – hän käyttää itsestään monikkoa – olemme pitkin elämäämme asettaneet suuria kysymyksiä: mistä? milloin? miksi? – ja mitä on Jumala? Mitä on tämä olemassaolo? – Me olemme sitä kysymystä pohtineet ja etsineet vastausta pitkin elämäämme. Me läksimme ulos maailmaan kulkemaan sitä vastausta etsiessämme ja me tapasimme ihmisiä, jotka tiesivät, jotka olivat löytäneet vastauksen noihin kaikkiin kysymyksiin, tunsivat mitä Jumala on – ja jotka opettivat meidätkin ymmärtämään. Me tapasimme semmoisia ihmisiä tuolla kaukaisessa idässä, jotka näyttivät meille, että heillä oli hengen voimia, että heillä oli merkillisiä voimia luonnon yli, että he saattoivat hallita ihmisjoukkoja, hallita luonnon elementtejä. He tekivät suorastaan ihmetekoja, niitä samoja, joista puhutaan Vanhassa Testamentissa ja Uudessa Testamentissa. Me näimme niitä ihmisiä, ja jos olisimme olleet ennakkoluuloisia kristityssä merkityksessä, emme olisi tienneet mitä ajatella, vaan olisi täytynyt ajatella, että ne ovat piruja, jotka ovat varastaneet Jumalalta tiedot, tai: onko Jumala luonut maailmaan uusia yliluonnollisia olentoja, jotka eivät ole tavallisia ihmisiä? – Mutta me pääsimme näiden ihmeellisten miesten oppilaaksi, ja kun tulimme heidän oppilaakseen, he opettivat meille näistä asioista ja – kurkistamaan luonnon mysterioihin. Silloin meille selvisi, että nuo ihmeolennot olivat ainoastaan kehittäneet itsessään niitä hengen voimia, joita oli jokaisella ihmisellä uinuvassa tilassa. Nuo miehet eivät olleet mitään mediuumeja. Ero on äärettömän suuri mediumin ja maagikon eli adeptin välillä. Sillä mediumi on kehittänyt itsessään tuon sisäisen sielullisen, psyykkisen ominaisuutensa, että hän kyllä on herkässä yhteydessä näkymättömän maailman kanssa, mutta ilman, että hänellä on mitään valtaa tuon näkymättömän maailman yli – vaan se käyttää häntä niin kuin tahtoo. Hän on sairaaloinen ilmiö. – Jos me sanoisimme: sinun pitää hallita kykyjäsi! niin mediumi kauhistuisi: – minähän tahdon palvella näkymätöntä maailmaa! Ja tämä näyttää, kuinka suuri

ero on olemassa mediumin ja maagikon eli adeptin välillä, sillä se semmoinen ihminen, joka on saavuttanut nuo kyvyt ja vielä suuremmat — , mutta hallitsee noita kykyjä — on niiden herra — , hän voi aikaansaada semmoisia ilmiöitä, joita esitetään spiritistisissä istunnoissa, omalla tahollaan. Ja me olemme oppineet tämän ymmärtämään, kun meille selvisi, mikä ihminen on; että ihminen on juuri semmoinen henkiolento, sisimmässä hengessä, mutta sitten sielu, jossa piilee, uinuu kaikki maailman kyvyt. Mutta jos hän itsessään herättää ne, tulee hänestä tuommoinen ihmeolento, joka hallitsee luontoa, ja joka hallitsee itseään. Ja nuo voimat, jotka aina ovat piilleet ihmisessä, ovat voineet kehittyä toisessa tai toisessa yksilössä. Hän on voinut niitä itsessään herättää ja herättää niitä semmoisessa personallisessa takoituksessa, että saisi sillä ainoastaan itsekästä ja pahaa aikaan. Luonnon voimat ovat itse puolueettomia. Nekin voimat, jotka piilevät ihmisen sisäisessä olemuksessa, ovat puolueettomia voimia; niitä voi käyttää sekä hyvään että pahaan. Aivan niin kuin elementtejä, esimerkiksi tulta voidaan käyttää hyvään tarkoituksen, mutta sillä voidaan tuhota myöskin. Samalla tavalla ne voimat, jotka piilevät ihmisen sielullisessa organismissa, ovat puolueettomia, mutta niitä voidaan käyttää sekä mustaan että valkoiseen magiaan. Mustan eroittaa valkoisesta tahdon puhtaus ja epätsekkyys. Emme tahdo ketään ihmistä kehoittaa herättämään uinuvia kykyjään. Ensin ihmisen täytyy kasvattaa itseään täysin siveelliseksi, puhtaaksi olennoiksi. Hänen kaikki motiivinsa olkoot epätsekkäät; silloin hän voi herättää vaaratta itsessään niitä kykyjä, jotka jokaisessa piilevät. Niitä tietoja säilytetään salaisina niin paljon kuin mahdollista; niitä tietoja, miten näitä kykyjä on kehitettävä, on aina pidetty ja ne pysyvät salassa. Ainoastaan ihmiset, jotka yrittävät anastaa itselleen näitä kykyjä, voivat aivan kuin väkivallalla riistää itselleen taivastenvaltakunnan voimia ja käyttää niitä väärin; mutta valkoiset tietäjät säilyttävät näitä tietoja — siitä, miten näitä kykyjä on

herätettävä salassa. Ja se vaan olisi tärkeä meidän ihmiskunnallemme, että se luopuisi ennakkoluuloistaan, voitaisi tietämättömyytensä ja tulisi selvään ymmärrykseen ja tietoon siitä, että tämä maailmankaikkeus ja ihminen siinä on henkinen todellisuus. Jos me saamme semmoisen maailmankäsityksen ja elämänymmärryksen leviämään, että henki on todellinen, että aine ei ole ainoa todellisuus, vaan että aineen todellisuus pikemmin on harhaa ja että hengen todellisuus on suurempi sitä ja hengen tehtävä on voittaa aine. Kun saisimme semmoisen maailmankatsomuksen leviämään, silloin valmistaisimme ihmiskunnalle onnellisempia aikoja.“

Kirjansa lopussa sanoo H. P. B.: „Tarkoitus ei ole kirjalla, että se yllyttäisi ketään herättämään ja kehittämään itsessään mitään salaisia kykyjä, joita voidaan väärinkäyttää, vaan — että yksilöt valistuisivat ja luopuisivat materialismista ja ymmärtäisivät, mitä jumalallinen elämä on.“